

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-2

BRNO 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí. Falzum arabské mince z druhé poloviny 8. století (obr. 81, str. 277).

Cover Photography

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí (Square). Falsum of the Arabic coin from the 2nd half of the 8th century (Fig. 81, Pg. 277).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

v celé zkoumané ploše. V jednom místě bylo objeveno otopné zařízení. Jedná se s největší pravděpodobností o relikt menší pece či spíše uzavřeného a kameny vymezeného ohniště. Nejmladší situací je kamenný kanálek s cihlovým dnem směřující od č. p. 32 směrem na západ do náměstí, který lze datovat do období novověku (17.–19. století).

Aleš Hoch, Šimon Kochan

Literatura

Bartík, J., Hoch, A., Vokáč, M. 2014: Novinky k neolitickému/eneolitickému osídlení Moravských Budějovic. In: *International Symposium „Centenary of Jaroslav Palliardi's Neolithic and Aeneolithic Relative Chronology“ and XXXII. conference o neolitu a eneolitu našich zemí = XXXIIIrd conference on the Neolithic and the Aeneolithic our countries. Moravské Budějovice, Monday 15th – Thursday 18th September 2014.* Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové.

Bartík, J., Hoch, A., Vokáč, M. 2016: Lengyel settlement within the built-up area of Moravské Budějovice In: J. Kovárník (ed.): *Centenary of Jaroslav Palliardi's Neolithic and Aeneolithic Relative Chronology (1914-2014).* Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 229–240.

Bartík, J., Hoch, A. 2015: Moravské Budějovice (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 56(1), 151–152.

Resumé

Moravské Budějovice (Třebíč District), Náměstí ČSA and Náměstí Míru (Squares). Medieval settlement (market), kiln, pottery. Rescue excavation.

MORAVSKÝ KRUMLOV (OKR. ZNOJMO)

Palackého, č. p. 97. Vrcholný středověk, novověk. Město. Zjišťovací sondy.

V roce 2017 před plánovanou rekonstrukcí domu č. p. 97 na Palackého ulici v Moravském Krumlově provedla společnost Archaia Brno, z. ú., zjišťovací sondážní výzkum. Ten měl za cíl ověřit dochování historických konstrukcí a případných středověkých úrovní pod domem (Dejmal 2017).

V rámci sondáže byly pouze ojediněle zachyceny situace předcházející výstavbě dnešní budovy č. p. 97. V jednom případě se patrně jedná o část středověkého až novověkého zvrstvení, které můžeme snad spojit se situací v zázemí měšťanské parcely. Podobně inter-

pretovatelný je relikt starší stavby či stavební úrovně. Sondáž měla ovšem pouze omezený rozsah a do budoucna lze očekávat, že oproti původním předpokladům jsou archeologické terény ve vnitřních parcelách domů při severní straně nádvoří dobře dochovány.

Všechny další výzkumem zachycené konstrukce již souvisí s vývojem dodnes stojící budovy č. p. 97, která vznikla mezi léty 1903–1911. Jsou to jak dvě cihelné patky pod sloupy (s. j. 904 a 905) a cihelný kanálek (s. j. 902), tak maltové lůžko (s. j. 906) s klinkerovou podlahou (s. j. 901), která se nacházela v západní polovině severní místnosti. Následně, snad s časovým hiátem, došlo k vybudování cihelného koryta (s. j. 900).

Takovéto úpravy interiéru (kanálek, klinkerová podlaha, koryto), dobře známe z prostředí budov stájí či chlévů. Kanálky měly za úkol mimo objekt vyvádět močovinu, koryta pak sloužila k napájení, případně k podávání píce. Klinkerová podlaha se právě nejvíce vyskytuje v objektech stájí, kdy tvrdé stání na cihelném povrchu mělo koně navykát na tvrdý povrch cest. Také údržba takovéto dlažby byla praktičtější. Jako stání pro koně či dobytek byla patrně upravena pouze západní část budovy.

Následně došlo ke změně ve využívání sledovaného prostoru. Do severovýchodního rohu dnešní místnosti byla vložena přístavbou s. j. 903 nová místnost, přičemž podle plánu stavebních úprav z 20. let 20. století šlo o kuchyni. To, že šlo o obytný interiér, dokládají i nalezené kvalitní omítky. Přilehlý prostor v severozápadní části dnešní místnosti měl tvořit podle výše zmíněného plánu další pokoj, nicméně vydělení této místnosti, ani podlahovou úroveň se nepodařilo zachytit; pokud tedy nebyla ještě tehdy využívána původní klinkerová podlaha. Obrys místnosti je patrně dochován v rozsahu klinkerové dlažby, která byla v jižní části odstraněna a zbylo po ní jen maltové lůžko (s. j. 906). Za nejmladší aktivity pak můžeme považovat deponování navážek, které snížily výšku místnosti, a pak následné vybudování lité betonové podlahy.

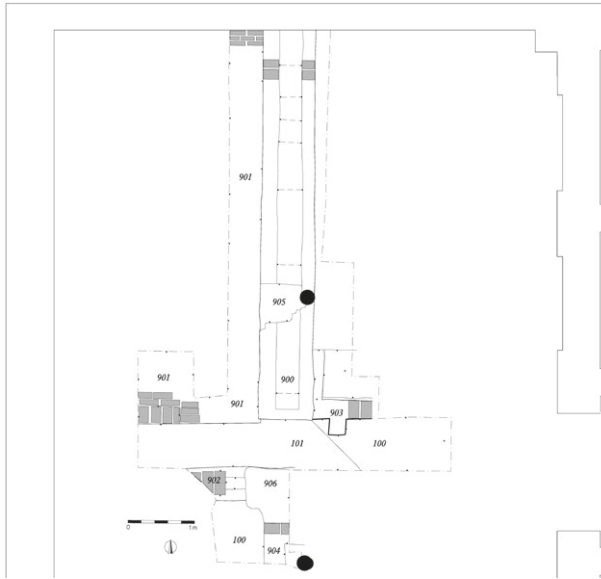
Miroslav Dejmal

Literatura

Dejmal, M. 2017: *A053/2017 Moravský Krumlov – zámek – sociální byty – sondy. Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu.* Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno, z. ú.

Resumé

Moravský Krumlov (Bez. Znojmo), Palackého Street Nr. 97. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Obr. 66. Moravský Krumlov. Plán odkrytých konstrukcí.
Abb. 66. Moravský Krumlov. Plan der freigelegten Konstruktionen.

MORAVSKÝ KRUMLOV (OKR. ZNOJMO)

Zámek, č. p. 1. Vrcholný středověk, novověk. Hrad, zámek. Zjišťovací sondy.

V areálu KP zámek Moravský Krumlov provedla společnost Archaia Brno, z. ú., v roce 2017 zjišťovací sondy, které měly předcházet budoucí rekonstrukci zámku (Dejmal 2017). Cílem sondáže bylo ověřit úroveň a podobu historických povrchů. Celkem bylo provedeno osm sond (obr. 67). Jedna na malém nádvoří (S1), pět na hlavním nádvoří (S2, S5, S6, S7, S8), po jedné z jižní strany zámku (S3) a z východní strany zámku (S4).

V prostoru hlavního nádvoří byla již v hloubce cca 10 cm nalezena historická kamenná dlažba, která patrně sloužila v 19. století a možná dříve. Ta byla zachycena hlavně v sondě S2. Dále byla dlažba v různém rozsahu dochování registrována v sondách S5, S6, S7 a S8. Samotná dlažba je místy velice špatně dochovaná a veškeré recentní úpravy terénu na nádvoří (nedávná kanalizace apod.) ji dále poškodily.

Výzkum také přispěl k objasnění založení arkády okolo nádvoří. V jižní a asi i západní arkádě byly jednotlivé cihelné patky sloupů, které jsou obloženy písčivými články, založeny na masivních kamenných soklech, o průměru kolem 160 cm. Jiná situace byla zaznamenána při sloupu západní arkády při průjezdu. Zde sloup stojí na podobně široké cihelné patce, pouze opatřené předzákladem. Není ovšem vyloučeno, že by se

mohlo jednat o mladší úpravu či změnu postupu kvůli existenci průjezdu západním křídlem. Také terén okolo tohoto sloupu byl značně poškozen mladšími zásahy.

V sondě S6 byla také dokumentována konstrukce s. j. 904 vedoucí mezi jednotlivými sloupy. Buď se jedná o podklad dlažby, či o základovou ztužující zeď pod sloupy arkády. Zeď by byla vybudována dodatečně po zbudování patek. V sondě S7 v prostoru jižní arkády byla zachycena patrně i starší dlažba, či spíše její lůžko. Relikt konstrukce byl značně poškozený a nasedal v hloubce 30 cm přímo na podloží v podobě fialového slepence. Stejně tak byla na podloží či do výkopu v něm založena gotická severní zeď jižního křídla. Zdá se tedy, že do dnes dochovaný reliktní hradu v podobě dvou věží a hradby mezi nimi zaujal nejvyšší a nejužší místo ostrožny. Základová spára zdi nebyla ověřována.

V prostoru malého nádvoří se v sondě S1 podařilo doložit, že zde položená žulová dlažba je až recentní, přičemž původně se zde nacházel okapový chodníček nebo dlažba z říčních valounů. Pod úrovní této dlažby a podsypu pod ní se nacházejí od hloubky již intaktně dochované středověké vrstvy datovatelné na základě keramiky do 15. století. Ani v hloubce 80 cm nebylo v této sondě dosaženo podloží.

Sondáž přispěla i k ověření situace v prostoru tzv. předzámčí. Zde v sondě S4, v místech plánované rampy ve vstupu do jádra, byla v hloubce přibližně 40 cm zachycena cihlová dlažba. Patrně se jedná o interiérovou dlažbu dřevěného přístavku, který se nacházel v této části nádvoří.

Posledním zkoumaným prostorem byla sonda S3 při jižní straně jižního křídla. Zde se podařilo zachytit spodní část původního okenního otvoru před jeho zazdřením a také charakter starší zazdívkky. V sondě je patrné, že se zde terén minimálně dvakrát zvyšoval, což dokládají jednotlivé pozůstatky po omítce fasády. Jak dokládají historická vyobrazení i popisy, původně se v těchto místech nacházely parkově upravené terasy klesající k řece Rokytné. K mohutným navážkám, zcela měnícím charakter této části zámku, došlo až v druhé polovině 20. století.

Přestože je zámek a původní hrad v Moravském Krumlově jednou z důležitých lokalit, je zde referovaná sondáž teprve druhým řádným archeologickým výzkumem. Prvá sondáž proběhla v letech 1993/1994 hlavně v prostoru předzámčí a doložila situace již od 13. století (Himmelová 1995). Potřeba dalšího archeologického výzkumu při plánované opravě zámku je o to naléhavější, že veškeré zemní práce (nová kanalizace, stavební úpravy) a kopané sondy v rámci SHP byly v minulosti provedeny nelegálně bez účasti archeologa (Eliáš 2004).

Miroslav Dejmal, Jiří Grünseisen